

ارزیابی کیفی مجله‌های علمی رشته زراعت و اصلاح نباتات ایران^۱

منصور امید، سیدعلی پیغمبری^۲، عبدالمجید رضایی، علیرضا کوچکی، داریوش مظاهری، مصطفی ولی زاده
و بهمن یزدی صمدی^۳

چکیده

طرح پژوهشی ارزیابی کیفی مجله‌های علمی مرتبط با رشته زراعت و اصلاح نباتات ایران در سال ۱۳۹۵ در گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم روی ۲۰۰ عنوان مجله علمی-پژوهشی منتشر شده در سال ۱۳۹۳ در ۱۳ شاخه علوم کشاورزی و منابع طبیعی کشور اجرا گردید. اطلاعات به دست آمده نشان داد که ۴۰ عنوان مجله در موضوع‌های مختلف علوم زراعی و اصلاح نباتات (بوم‌شناسی ۱۰ مورد، ژنتیک و زیست‌فناوری ۸ مورد، زراعت و اصلاح نباتات ۲۲ مورد) وجود دارد، که ۳۵ عنوان به زبان فارسی و ۵ عنوان به زبان انگلیسی بود. در این مجموعه ۲۸۶ مقاله مربوط به رشته‌های زراعت و اصلاح نباتات بود که به طور تصادفی انتخاب و براساس ده شاخص برای ارزیابی شکلی-ساختاری و پنج شاخص برای ارزیابی کیفی مقاله، توسط ۲ تا ۴ نفر عضو شاخه زراعت و اصلاح نباتات فرهنگستان علوم ارزیابی و امتیازدهی شدند. درصد مجله‌هایی که از نظر امتیاز کل در رتبه‌های بسیار خوب، خوب، متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف قرار گرفته بودند با استفاده از متداول‌ترین روش آماری تعیین شد. نتایج کلی نشان داد که از تعداد ۴۰ عنوان مجله ۲ مجله (۵٪) بسیار خوب، ۱۱ مجله (۲۷/۵٪) خوب، ۱۶ مجله (۴۰٪) متوسط، ۱۰ مجله (۲۵٪) ضعیف و ۱ مجله (۲/۵٪) بسیار ضعیف بودند. تعداد مجله‌ها از نظر پنج شاخص مهم کیفی، شامل: ارزش کاربردی (۳ مجله)، ضرورت انتشار (۷ مجله)، به روز بودن موضوع مقاله (۶ مجله)، بدیع بودن موضوع مقاله (۸ مجله) و ارزش علمی-کاربردی (۶ مجله) مورد ارزیابی قرار گرفتند که از این میان، مجله ژنتیک نوین در هر پنج شاخص و مجله‌های به زراعی نهال و بذر و *Journal of Plant Physiology and Breeding* در سه شاخص برتر تشخیص داده شدند. تعداد ۲۲ مجله در هیچ یک از شاخص‌ها امتیاز لازم را کسب نکردند.

واژه‌های کلیدی: ارزیابی شکلی-ساختاری، شاخص کیفی، مجله علمی پژوهشی.

مقدمه

پایش و ارزیابی مجله‌های علمی-پژوهشی یکی از مهم‌ترین اقدام‌ها در رابطه با فعالیت‌های پژوهشی است. کمیسیون نشریات علمی کشور، وابسته به وزارت علوم و تحقیقات و فناوری در سال ۱۳۹۳ تعداد ۱۶۸ نشریه علمی در

۱- تاریخ دریافت: ۹۸/۴/۲

تاریخ پذیرش: ۹۸/۸/۲۲

۲- نویسنده مسئول، پست الکترونیک: alipey@ut.ac.ir

۳- به ترتیب، استادان دانشگاه تهران، استاد دانشگاه صنعتی اصفهان، استاد دانشگاه فردوسی مشهد، استاد دانشگاه تهران، استاد دانشگاه تبریز و استاد دانشگاه تهران. اعضای شاخه زراعت و اصلاح نباتات فرهنگستان علوم ج.ا. ایران.

رشته‌های مختلف علوم کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه‌های دولتی و آزاد را ارزیابی و تعیین اعتبار کرد (۳، ۶)، اما در این ارزیابی و رتبه‌بندی‌ها، مقاله‌ها تنها از نظر کمی بررسی شدند (۴، ۵). از این رو، گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم با اعتقاد بر لزوم ارزیابی کیفی مجله‌های که در آن افزون بر شاخص‌های کمی کلی، پایش شاخص‌های دقیق مربوط به کیفیت مقاله‌ها را ضروری می‌دند، طرح پژوهشی با عنوان "بررسی و ارزیابی کیفی مجله‌های علمی کشاورزی و منابع طبیعی" را با همکاری ۶۲ نفر از اعضای گروه علوم کشاورزی که از استادان دانشگاه‌ها و موسسه‌های پژوهشی کشور، در سال ۱۳۹۳ به اجرا درآورد. هدف اصلی این طرح بررسی و تعیین اعتبار مجله‌ها براساس شاخص‌های کلی و نیز شاخص‌های کیفی و تعیین نقطه‌های ضعف و قوت و گروه‌بندی آن‌ها به صورت جامع بود (۲، ۷).

مواد و روش‌ها

در گام نخست با مراجعه به منابع موجود و استخراج از پایگاه‌های مربوط به هر مجله (۱) از بین تعداد ۵۱ عنوان مجله علمی-پژوهشی و علمی-ترویجی که در زمینه زراعت و اصلاح نباتات، ژنتیک و زیست‌فناوری در کشور منتشر می‌شدند، تعداد ۴۰ عنوان شامل ۲۸۶ مقاله انتخاب و جمع‌آوری شدند. از این تعداد، ۱۱ عنوان مجله یا قابل بررسی تشخیص داده نشدند یا در دسترس نبودند. از این مجله‌ها ۲۸۶ مقاله به طور تصادفی توسط ۲ تا ۴ عضو داوری و میانگین نمره داورها به عنوان امتیاز مجله مربوط در نظر گرفته شد. در گام بعد بر پایه پرسشنامه مربوط به شاخص‌های شکلی-ساختاری مجله و همچنین شاخص‌های کیفی مقاله‌های آن، امتیازها و ضریب‌های هر یک در قالب دو پرسشنامه جداگانه تعیین و تدوین شدند. شاخص‌های کلی ساختاری هر مجله عبارت بودند از: ۱- سابقه انتشار، ۲- مناسب بودن عنوان مجله و تطابق عنوان فارسی با انگلیسی، ۳- وضع ظاهری مجله از نظر تطبیق با یک مجله شاخص، ۴- انتشار به موقع و رعایت تناوب انتشار مجله، ۵- نمایه شدن در پایگاه‌های اطلاعات علمی معتبر، ۶- ترکیب اعضای هیئت تحریریه و مشاوران، سوابق علمی آن‌ها و دارا بودن نظام داوری مناسب، ۷- رعایت درصد مقاله‌های مجاز هیئت تحریریه در مجله، ۸- نقش مجله در گسترش مرزهای دانش یا تاثیر کاربردی مجله در توسعه کشور، ۹- ارتباط انتشار مجله با انجمن علمی، ۱۰- ضرورت انتشار مجله با توجه به فعالیت‌های علمی در رشته مربوط به آن.

ده شاخص کیفی مقاله‌های هر مجله عبارت بودند از، ۱- به روز بودن موضوع مقاله و نوآوری در آن، ۲- بدیع بودن موضوع مقاله، ۳- ارزش مقاله از نظر حل یک مسئله علمی یا کاربردی، ۴- رعایت اصول نگارش در مقاله، ۵- رعایت استاندارد در چکیده فارسی و انگلیسی و داشتن واژگان کلیدی، ۶- رعایت اصول مقدمه‌نویسی (تعریف مساله، اهمیت و اهداف)، ۷- کامل، گویا، مناسب بودن روش پژوهش و استفاده از روش‌های آماری مناسب در صورت لزوم، ۸- مطابقت نتایج با روش‌ها، جامع و شفاف بودن، ۹- جامع بودن بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادها، ۱۰- کامل بودن بررسی منابع و رعایت قالب مشخص، صحت ارجاع و مطابقت متن و لیست منابع. پس از ارزیابی و امتیاز ۲۰ شاخص امتیاز نهایی هر شاخص با توجه به ضریب‌های تخصیص یافته برای شاخص شکلی-ساختاری و شاخص‌های کیفی مقاله‌ها محاسبه که نتیجه آن در جدول ۱ آمده است.

امتیاز کل به دست آمده از مجله‌ها، میانگین (μ)، انحراف معیار (σ) و ضریب تغییرات (CV) آن‌ها محاسبه شدند. پس از تائید نرمال بودن امتیازها، با استفاده از متداول‌ترین روش‌های آماری توصیه شده (۸) رتبه‌بندی مجله‌ها براساس معیارهای زیر انجام شد.

بسیار خوب	$\sigma 1/5+\mu$	۱- امتیاز کل بیشتر از
خوب	$\sigma 1/5+\mu$ تا $\sigma 0/5+\mu$	۲- امتیاز کل بین
متوسط	$\sigma 0/5+\mu$ تا $\sigma 0/5-\mu$	۳- امتیاز کل بین
ضعیف	$\sigma 0/5-\mu$ تا $\sigma 1/5-\mu$	۴- امتیاز کل بین
بسیار ضعیف	$\sigma 1/5-\mu$	۵- امتیاز کل کمتر از

ارزیابی براساس امتیاز شاخص‌های مهم پنج گانه زیر نیز در شاخه زراعت و اصلاح نباتات شامل موارد زیر بود:

۱- ارزش کاربردی مجله، ۲- ضرورت انتشار مجله، ۳- به روز بودن موضوع مقاله، ۴- بدیع بودن موضوع مقاله، ۵- ارزش علمی کاربردی مقاله. پس از جمع‌بندی امتیازهای هر مقاله در شاخص‌های بالا میانگین (μ)، انحراف معیار (σ) و ضریب تغییرات (CV) آن‌ها محاسبه و سپس مجله‌هایی که امتیاز آن‌ها در کل شاخص‌ها بیشتر از $\sigma 1+\mu$ بود به عنوان مجله برتر در آن شاخص شناخته شدند.

نتایج

نتایج بررسی و ارزیابی ۴۰ عنوان مجله براساس دستورکار اجرایی توسط ۷ عضو شاخه زراعت و اصلاح نباتات به همراه عنوان‌ها، ناشران با امتیازها و امتیازهای کل مجله‌ها در جدول ۱ آمده است. میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات به ترتیب برابر $\mu=4/9$ و $\sigma=57/57$ و $CV=16/31\%$ با بیشینه امتیاز کل ۸۷/۸۷ و کمینه کل ۳۱/۵۵ بود. رتبه‌بندی مجله‌های شاخه زراعت و اصلاح نباتات در ۵ گروه به صورت بسیار خوب، خوب، متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف مشخص گردید که نمایانگر توزیع نرمال بودن رتبه‌های مجله‌ها است (شکل ۱) و مجله‌هایی که امتیاز آن‌ها از $\mu+1\sigma$ بیشتر بودند انتخاب شدند.

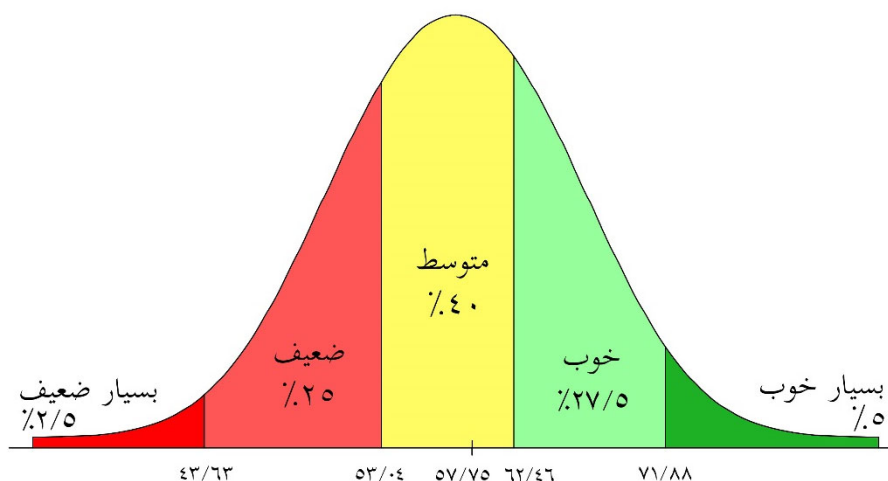
جدول ۱- نام نشریه، نام ناشر، و نتیجه ارزیابی مجله‌ها در شاخه زراعت و اصلاح نباتات به همراه میانگین، انحراف معیار و ضریب تغییرات.

ردیف	نام نشریه	ناشر	امتیاز شکلی - ساختاری (بیشینه ۴۰)	امتیاز مقاله‌ها (بیشینه ۶۰)	امتیاز کل (بیشینه ۱۰۰)
۱	ژنتیک نوین	انجمن ژنتیک ایران	۳۵	۵۲/۸۷	۸۷/۸۷
۲	به‌زرایی نهال و بذر (نهال و بذر سابق)	مؤسسه تحقیقات اصلاح نهال و بذر	۳۰	۴۲/۶	۷۲/۶۰
۳	علوم گیاهان زراعی ایران (علوم کشاورزی ایران سابق)	پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران	۳۰/۷۵	۴۰	۷۰/۷۵
۴	International Journal of Plant Production	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان	۲۳/۷۵	۴۶/۶۷	۷۰/۴۲
۵	Journal of Plant Physiology and Breeding	فیزیولوژی و اصلاح گیاهان (دانش کشاورزی سابق) - دانشگاه تبریز	۲۰/۵	۴۸/۳۳	۶۸/۸۳

۶	انجمن بذر ایران با همکاری موسسه ثبت و گواهی بذر و نهال	۲۹	۳۶/۲	۶۵/۲۰	علوم و فناوری بذر ایران
۷	موسسه تحقیقات جنگل ها و مراعات ایران	۳۰/۵	۳۴/۶	۶۵/۱۰	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران
۸	علوم و فناوری کشاورزی - دانشگاه تربیت مدرس	۲۴/۲۵	۴۰/۲۵	۶۴/۵۰	Journal of Agricultural Science and Technology
۹	دانشگاه شهید باهنر کرمان - با همکاری انجمن بیوتکنولوژی ایران	۲۵/۵	۳۸/۱۵	۶۳/۶۵	بیوتکنولوژی کشاورزی
۱۰	مؤسسه تحقیقات اصلاح نهال و بذر	۲۴	۳۹/۶	۶۳/۶۰	به‌نژادی نهال و بذر
۱۱	موسسه تحقیقات چغندر قند	۲۵/۳۷	۳۷/۹۰	۶۳/۲۷	چغندر قند
۱۲	دانشگاه پیام نور - با همکاری دانشگاه و موسسات دیگر	۲۰/۲۵	۴۲/۵۰	۶۲/۷۵	زیست فناوری گیاهان زراعی
۱۳	انجمن علوم زراعت و اصلاح نیاتات	۲۴/۵	۳۸/۰۷	۶۲/۵۷	علوم زراعی ایران
۱۴	دانشگاه فردوسی مشهد	۲۴/۵	۳۶/۸	۶۱/۳۰	بوم‌شناسی کشاورزی
۱۵	دانشگاه فردوسی مشهد	۲۶/۵	۲۳/۹	۶۰/۴۰	پژوهش‌های زراعی ایران
۱۶	دانشگاه تربت حیدریه با همکاری انجمن گیاهی دارویی ایران	۲۳/۲۵	۳۶/۶۰	۵۹/۸۵	زراعت و فناوری زعفران
۱۷	موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر	۲۲/۲۵	۳۶/۸۰	۵۹/۰۵	یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی
۱۸	دانشگاه گیلان	۲۴/۵	۳۴/۳۳	۵۸/۸۳	تحقیقات غلات
۱۹	دانشگاه گیلان با همکاری انجمن مرتعداری ایران	۲۳/۷۵	۳۴/۲۰	۵۷/۹۵	علوم و تحقیقات بذر ایران
۲۰	دانشگاه فردوسی مشهد با همکاری دانشگاه‌های دیگر	۲۲/۷۵	۳۴/۵	۵۷/۲۵	پژوهش‌های حبوبات ایران
۲۱	(نهال و بذر سابق) - موسسه تحقیقات اصلاح نهال و بذر	۱۹/۷۵	۳۷/۳۳	۵۷/۰۸	Crop Breeding Journal
۲۲	دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی ساری	۲۰	۳۶/۸	۵۶/۸۰	پژوهشنامه اصلاح گیاهان زراعی

۵۶/۲۲	۳۵/۱۶	۲۱/۰۶	دانشگاه صنعتی اصفهان	تولید و فرآوری محصولات زراعی و باغی	۲۳
۵۵/۰۸	۳۴/۳۳	۲۰/۷۵	دانشگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) با همکاری انجمن بیوتکنولوژی ایران	Iranian Journal of Genetics and Plant Breeding	۲۴
۵۴/۷۵	۳۳/۱	۲۱/۶۵	دانشگاه شهید چمران اهواز	تولیدات گیاهی (علمی کشاورزی)	۲۵
۵۴/۱۵	۳۶/۹۰	۱۷/۲۵	انجمن علوم علفهای هرز ایران	دانش علفهای هرز ایران	۲۶
۵۴/۰۵	۳۵/۳۰	۱۸/۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز	فیزیولوژی گیاهان زراعی	۲۷
۵۳/۹۴	۲۹/۸۰	۲۴/۱۴	مجتمع پردیس ابوریحان دانشگاه تهران	به‌زرعی کشاورزی (کشاورزی سابق)	۲۸
۵۳/۷۶	۳۵/۳۹	۲۰/۳	دانشگاه تبریز	دانش کشاورزی و تولیدپایدار (دانش کشاورزی سابق)	۲۹
۵۲/۴۱	۳۳/۱۶	۱۹/۲۵	دانشگاه بیرجند	تنش‌های محیطی در علوم زراعی	۳۰
۵۰/۶۰	۳۴/۶۰	۱۶	دانشگاه آزاد اسلامی واحد خوی	پژوهش در علوم زراعی	۳۱
۵۰/۵۷	۳۳/۸۰	۱۹/۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج	پژوهش علفهای هرز	۳۲
۴۹/۶۶	۳۱/۱۶	۱۸/۵	دانشگاه صنعتی اصفهان	بوم‌شناسی کاربردی (علوم و فنون کشاورزی ایران سابق)	۳۳
۴۹/۶۰	۲۶/۶۰	۲۳	موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور با همکاری انجمن علوم زراعت و اصلاح نباتات	زراعت دیم ایران	۳۴
۴۹/۲۷	۲۴/۶۲	۲۴/۶۵	دانشگاه گرگان	پژوهش‌های تولید گیاهی (علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان سابق)	۳۵
۴۷/۷۳	۱۸/۱۳	۲۹/۶۰	دانشگاه آزاد اسلامی واحد تبریز	اکوفیزیولوژی گیاهان زراعی	۳۶
۴۶/۶۷	۲۲/۱۷	۲۴/۵	انجمن علمی کشاورزی بوم‌شناختی ایران	کشاورزی بوم‌شناختی	۳۷
۴۵/۷۰	۲۹/۷	۱۶	دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان	فیزیولوژی محیطی گیاهی	۳۸
۴۴/۵۵	۲۴/۸	۱۹/۷۵	دانشگاه‌های منطقه غرب کشور	فناوری تولیدات گیاهی (پژوهش کشاورزی سابق)	۳۹

۳۱/۵۵	۲۰/۸۰	۱۰/۷۵	دانشگاه آزاد اسلامی واحد میانه	۴۰ بوم‌شناسی گیاهان زراعی (دانش نوین کشاورزی پایدار سابق)
۹/۴۲		انحراف معیار	۵۷/۷۵	میانگین (امتیاز کل)
۱۶/۳۱		ضریب تغییرات (%)	۸۸/۷۷	واریانس

شکل ۱ - توزیع درصد رتبه‌های مجله‌های داوری شده در شاخه زراعت و اصلاح نباتات.

براساس امتیازهای کل به دست آمده و با استفاده از متداول‌ترین روش آماری، مجله‌های این شاخه، در ۵ رتبه بسیار خوب، خوب، متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف قرار گرفتند. نام مجله‌ها و درصد مجله‌های هر رتبه به شرح زیرند:

مجله‌های بسیار خوب برابر ۵٪ شامل:

۱- ژنتیک نوین ۲- به‌زراعی نهال و بذر

مجله‌های خوب برابر ۲۷/۵٪ شامل:

۱- علوم گیاهان زراعی ایران ۲- International Journal of Plant Production ۳- Journal of Plant Physiology and Breeding ۴- علوم و فناوری بذر ایران ۵- تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران ۶- Journal of Agricultural Science and Technology ۷- بیوتکنولوژی کشاورزی ۸- به‌نژادی نهال و بذر ۹- چغندر قند ۱۰- زیست فناوری گیاهان زراعی ۱۱- علوم زراعی ایران.
مجله‌های متوسط برابر ۴۰٪ شامل:

۱- بوم‌شناسی کشاورزی ۲- پژوهش‌های زراعی ایران ۳- زراعت و فناوری زعفران ۴- یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی ۵- تحقیقات غلات ۶- علوم و تحقیقات بذر ایران ۷- پژوهش‌های حبوبات ایران ۸- Crop Breeding Journal ۹- پژوهشنامه اصلاح گیاهان زراعی ۱۰- تولید و فرآوری محصولات زراعی و باغی ۱۱- Iranian Journal of

Genetics and Plant Breeding ۱۲- تولیدات گیاهی (علمی کشاورزی) ۱۳- دانش علف‌های هرز ایران ۱۴- فیزیولوژی گیاهان زراعی ۱۵- به‌زراعی کشاورزی ۱۶- دانش کشاورزی و تولید پایدار. مجله‌های ضعیف برابر ۲۵٪ شامل:

۱- تنش‌های محیطی در علوم زراعی ۲- پژوهش در علوم زراعی ۳- پژوهش علف‌های هرز ۴- بوم‌شناسی کاربردی ۵- زراعت دیم ایران ۶- پژوهش‌های تولید گیاهی (علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان سابق) ۷- اکوفیزیولوژی گیاهان زراعی ۸- کشاورزی بوم‌شناختی ۹- فیزیولوژی محیطی گیاهی ۱۰- فناوری تولیدات گیاهی (پژوهش کشاورزی سابق). مجله بسیار ضعیف برابر ۲/۵٪ شامل:

۱- بوم‌شناسی گیاهان زراعی (دانش نوین کشاورزی پایدار سابق). افزون بر این رتبه‌بندی کلی مجله‌ها، تعداد ۵ شاخص مهم شامل: ۱- ارزش کاربردی مجله؛ ۲- ضرورت انتشار مجله، ۳- به روز بودن موضوع مقاله، ۴- بدیع بودن موضوع مقاله، ۵- ارزش علمی- کاربردی مقاله، به شرح جدول ۲ محاسبه شدند:

جدول ۲ - میانگین امتیازهای پنج شاخص مهم ارزیابی مقاله‌های مجله‌های شاخه زراعت و اصلاح نباتات.

ردیف	نام مجله	ارزش کاربردی	ضرورت انتشار	به روز بودن موضوع مقاله	بدیع بودن موضوع مقاله	ارزش علمی- کاربردی مقاله
۱	ژنتیک نوین	۷	۶	۶/۸۳	۳/۰۸	۶/۱۶
۲	به‌زراعی نهال و بذر (نهال و بذر سابق)	۵/۲۵	۴/۵	۶	۳	۷
۳	علوم گیاهان زراعی ایران (علوم کشاورزی ایران سابق)	۷	۴/۵	۴/۶۶	۳	۴/۶۶
۴	International Journal of Plant Production	۵/۲۵	۴/۵	۴/۶۶	۲/۳۳	۶/۶۶
۵	Journal of Plant Physiology and Breeding	۵/۲۵	۴/۵	۵/۵۵	۲/۸۸	۶
۶	علوم و فناوری بذر ایران	۵/۲۵	۶	۴/۶۶	۲	۴
۷	تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران	۵/۲۵	۵/۲۵	۳/۶۶	۲	۴
۸	Journal of Agricultural Science and Technology	۳/۳۷	۱/۵	۴/۳۳	۲/۵	۴/۳۳
۹	بیوتکنولوژی کشاورزی	۴/۳۷	۴/۵	۴/۶۶	۲/۸۳	۳/۶۶
۱۰	به‌نژادی نهال و بذر	۷	۶	۳/۶۶	۲/۵	۵/۱۶

۵/۵	۲/۷۵	۵/۲۵	۳/۷۵	۵/۲۵	چغندر قند	۱۱
۵	۳	۷	۳	۵/۲۵	زیست فناوری گیاهان زراعی	۱۲
۵/۴۲	۲/۸۵	۲/۸۵	۳	۳/۵	علوم زراعی ایران	۱۳
۴/۶۶	۲/۳۳	۴/۶۶	۴/۵	۵/۲۵	بوم‌شناسی کشاورزی	۱۴
۴	۱	۲/۳۳	۴/۵	۵/۲۵	پژوهش‌های زراعی ایران	۱۵
۴/۵	۲/۳۳	۴/۳۳	۶	۳/۵	زراعت و فناوری زعفران	۱۶
۸	۲/۷۵	۲/۷۵	۶	۴/۲۵	یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی	۱۷
۴/۴۴	۲/۲۲	۴/۶۶	۴/۵	۳/۵	تحقیقات غلات	۱۸
۵/۳۳	۱/۶۶	۳/۳۳	۴/۵	۳/۵	علوم و تحقیقات بذر ایران	۱۹
۴/۴۴	۲	۳/۳۳	۴/۵	۵/۲۵	پژوهش‌های حبوبات ایران	۲۰
۴/۶۶	۲/۶۶	۵/۳۳	۴/۵	۳/۵	Crop Breeding Journal	۲۱
۴/۵۵	۲/۲۲	۴/۶۶	۳/۷۵	۳/۵	پژوهشنامه اصلاح گیاهان زراعی	۲۲
۵/۲۵	۲/۵	۳/۱۲	۳	۴/۳۷	تولید و فرآوری محصولات زراعی و باغی	۲۳
۶	۲/۷۶	۳/۲۳	۳	۳/۵	Iranian Journal Of Genetics and Plant Breeding	۲۴
۳/۳۳	۳	۴/۶	۳	۵/۲۵	تولیدات گیاهی (علمی کشاورزی)	۲۵
۵	۱/۲۵	۴/۵	۳	۳/۵	دانش علف‌های هرز ایران	۲۶
۴	۱/۳۳	۴	۳	۳/۵	فیزیولوژی گیاهان زراعی	۲۷
۳/۸۳	۱/۸۳	۳/۳۳	۲/۵	۲/۹۱	به‌زراعی کشاورزی (کشاورزی سابق)	۲۸

۵	۲/۶۶	۵	۳	۴/۱۲	دانش کشاورزی و تولید پایدار (دانش کشاورزی سابق)	۲۹
۴/۶۶	۱/۱۶	۲/۳۳	۳	۳/۵	تنش‌های محیطی در علوم زراعی	۳۰
۳/۳۰	۱/۰۷	۳/۰۷	۲/۲۵	۳/۵	پژوهش در علوم زراعی	۳۱
۳/۳۳	۱	۲/۶۶	۳	۳/۵	پژوهش علف‌های هرز	۳۲
۴/۱۶	۱	۲/۵	۳	۳/۵	بوم‌شناسی کاربردی (علوم و فنون کشاورزی ایران سابق)	۳۳
۳/۳۳	۱	۲	۶	۵/۲۵	زراعت دیم ایران	۳۴
۳	۱/۲۵	۳	۳	۴/۳۷	پژوهش‌های تولید گیاهی (علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان سابق)	۳۵
۳/۹۳	۱/۷۹	۳/۰۳	۳	۲/۵۶	اکوفیزیولوژی گیاهان زراعی	۳۶
۳	۱	۰/۶۶	۴/۵	۳/۵	کشاورزی بوم‌شناختی	۳۷
۲/۸	۱/۲	۲/۸	۱/۵	۳/۵	فیزیولوژی محیطی گیاهی	۳۸
۲/۶۶	۱/۱۶	۲/۶۶	۳	۳/۵	فناوری تولیدات گیاهی (پژوهش کشاورزی سابق)	۳۹
۳/۳۳	۱/۳۳	۲	۱/۵	۱/۷۵	بوم‌شناسی گیاهان زراعی (دانش نوین کشاورزی پایدار سابق)	۴۰
۴/۵۵	۲/۰۵	۳/۸۴	۳/۸۵	۴/۳۰	میانگین	
۱/۱۷	۰/۷۳	۱/۳۳	۱/۲۹	۱/۱۷	انحراف معیار	
۲۵/۷۱	۳۵/۶۱	۳۴/۶۳	۳۳/۵۱	۲۷/۲۱	ضریب تغییرات (/.)	

براساس جدول ۲ مجله‌هایی که امتیازهای شاخص‌های مهم آن‌ها بیشتر از میانگین + یک انحراف معیار ($\mu + 1\sigma$) بود مشخص شدند (۲) و نتایج زیر به دست آمد:

۱- از نظر ارزش کاربردی: مجله‌های ژنتیک نوین، علوم گیاهان زراعی ایران (علوم کشاورزی ایران سابق) و به‌نژادی نهال و بذر (نهال و بذر سابق).

۲- از نظر ضرورت انتشار: مجله‌های ژنتیک نوین، علوم و فناوری بذر ایران، به‌نژادی نهال و بذر، زراعت و فناوری زعفران، زراعت دیم ایران، یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی و تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران.

- ۳- از نظر به روز بودن موضوع مقاله: مجله‌های ژنتیک نوین، به‌زراعی نهال و بذر، چغندرقد، زیست فناوری گیاهان زراعی، *Crop Breeding Journal* و *Journal of Plant Physiology and Breeding*.
- ۴- از نظر بدیع بودن موضوع مقاله: مجله‌های ژنتیک نوین، به‌زراعی نهال و بذر زیست فناوری گیاهان زراعی، علوم زراعی ایران، علوم گیاهان زراعی ایران و *Journal of Plant Physiology and Breeding*.
- ۵- از نظر ارزش علمی- کاربردی مقاله: مجله‌های ژنتیک نوین، به‌زراعی نهال و بذر، یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی، *Iranian Journal of Genetics and Plant Breeding*، *International Journal of Plant Production*، *Journal of Plant Physiology and Breeding* و برتر تشخیص داده شدند.

بحث

همان‌گونه که در جدول‌های ۱، ۲ و شکل ۱ مشاهده می‌شود ۳۲/۵٪ از مجله‌های مورد ارزیابی در رتبه‌های بسیار خوب و خوب و ۴۰٪ آن‌ها در رتبه متوسط قرار دارند، از این میان مجله ژنتیک نوین در هر ۵ شاخص مهم، ۲ مجله به‌زراعی نهال و بذر و *Journal of Plant Physiology and Breeding* هر یک در ۳ شاخص، و ۴ مجله زیست فناوری گیاهان زراعی، علوم گیاهان زراعی ایران، یافته‌های تحقیقاتی در گیاهان زراعی و باغی و به‌نژادی نهال و بذر هر یک در ۲ شاخص مهم و ۱۱ مجله علوم و فناوری بذر ایران، زراعت و فناوری زعفران، زراعت دیم ایران، تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران، چغندرقد، *Crop Breeding Journal*، *Iranian Journal of Genetics and Plant Breeding*، *International Journal of Plant Production*، *Journal of Plant Physiology and Breeding* بیوتکنولوژی کشاورزی، تولیدات گیاهی و علوم زراعی در یک شاخص مهم امتیاز لازم را کسب کردند. یعنی تعداد ۲۲ مجله (۵۵٪) از مجله‌های این شاخه در هیچ یک از این ۵ شاخص امتیاز لازم را کسب نکردند.

پیشنهادها

- الف- انتشار مجله‌های دارای رتبه‌های بسیار خوب و خوب تداوم پیدا کنند.
- ب- تعدادی از این مجله‌ها از نظر ترکیب هیئت تحریریه و کیفیت تقویت شوند و مجله‌هایی که زمینه فعالیت آن‌ها مشابه هستند به شرح زیر ادغام و زیر نظر انجمن‌های علمی مربوط منتشر شوند.
- ۱- به‌نژادی نهال و بذر و پژوهشنامه اصلاح گیاهان زراعی.
 - ۲- علوم و فناوری بذر ایران و علوم و تحقیقات بذر ایران.
 - ۳- علوم زراعی ایران، یافته‌های تحقیقاتی گیاهان زراعی و باغی و پژوهش در علوم زراعی.
 - ۴- پژوهش‌های تولید گیاهی، به‌زراعی کشاورزی و تولیدات گیاهی.
 - ۵- فیزیولوژی گیاهان زراعی، و تنش‌های محیطی در علوم زراعی ایران.
 - ۶- بوم‌شناسی کاربردی و تولید و فرآوری محصولات زراعی و باغی (با موضوع زراعی و باغی).
 - ۷- دانش علف‌های هرز و پژوهش‌های علف هرز.
 - ۸- بیوتکنولوژی کشاورزی و زیست فناوری گیاهان زراعی.
 - ۹- *Crop Breeding Journal* و *Iranian Journal of Genetics and Plant Breeding*.
 - ۱۰- بوم‌شناسی کشاورزی و پژوهش‌های زراعی ایران (با موضوع بوم‌شناسی).
 - ۱۱- زراعت و فناوری زعفران و تحقیقات گیاهان دارویی و معطر ایران.

۱۲- دانش کشاورزی و تولید پایدار و زراعت دیم ایران.

پ- انتشار مجله‌های ضعیف و بسیار ضعیف ضرورتی ندارد.

سیاسگزاری

از فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران برای تامین اعتبار این طرح سپاسگزاری می شود.

منابع

- ۱- ارشاد، ج.، س.م. اشکان، ک. ایزدپناه، ض. بنی‌هاشمی، ع. شریفی تهرانی، س. محرمی‌پور و ق. نوری قنبلانی. ۱۳۹۷. ارزیابی کیفی مجله‌های علمی ایران در رشته گیاه پزشکی. مجله پژوهش‌های راهبردی در علوم کشاورزی و منابع طبیعی ۵۰-۴۳(۱):۳.
- ۲- بذرافشان، ج.، ع. خلیلی، ش. زندپارسا، ع. سپاسخواه، ا. علیزاده و ج. فرهودی. ۱۳۹۸. وضعیت کیفی مجله‌های علمی ایران در رشته مهندسی آب کشاورزی (آبیاری). مجله پژوهش‌های راهبردی در علوم کشاورزی و منابع طبیعی ۲۵۰-۲۳۹(۲):۴.
- ۳- بی نام ۱۳۹۴. عنوان مجله‌های گروه علوم کشاورزی مصوب وزارت علوم و تحقیقات و فناوری در سال ۱۳۹۳ برگرفته از <http://Journals.msrt.ir>
- ۴- خوشخوی، م.، م.، عزیزی، ک. وحدتی، و. گریگوریان، م. مبلی و ع. تفضلی. ۱۳۹۷. بررسی کیفی مجله‌های علوم باغبانی در ایران. مجله پژوهش‌های راهبردی در علوم کشاورزی و منابع طبیعی ۱۰۲-۹۷(۱):۳.
- ۵- سفیدبخت، ن.، ع. نیکخواه، ر. واعظ‌ترشیزی، م.ج. ضمیری، م. زاغری و م. مرادی شهربابک. ۱۳۹۸. ارزیابی کیفی مجله‌های علمی ایران در رشته علوم دامی. مجله پژوهش‌های راهبردی در علوم کشاورزی و منابع طبیعی ۴۸-۴۱(۱):۴۱.
- ۶- شریفی تهرانی، ع. ۱۳۹۶. بررسی کیفی مجله‌های علمی کشاورزی و منابع طبیعی ایران، مجله پژوهش‌های راهبردی در علوم کشاورزی و منابع طبیعی ۱۹۸-۱۸۹(۲):۲.
- ۷- شریفی تهرانی. ع و همکاران. ۱۳۹۷. فشرده گزارش پایانی طرح پژوهشی بررسی و ارزیابی مجله‌های علمی کشاورزی و منابع طبیعی، فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران ۵۷ صفحه.
- ۸- یزدی صمدی. ب، امیری نوغان. ح و پیغمبری. س.ع. ۱۳۹۶. آمار و احتمالات کاربردی، چاپ سوم، انتشارات دانشگاه تهران ۵۴۳ صفحه.

Evaluation of Iranian Scientific Journals in the Discipline of Agronomy and Plant Breeding

**M. Omid, S.A. Peighambari¹, A. Rezaei, A.R. Koocheki, D. Mazaheri
M. Valizadeh and B. Yazdi Samadi²**

A survey was conducted to evaluate 200 scientific journals published in 2014 in the field of Agronomy and Plant Breeding by Department of Agricultural and Natural resources, Iran Academy of Sciences (IAS) during 2016-2017. Results showed that 40 journals can be categorized in the field of “Agronomy and Plant Breeding” (10 journals in crop ecology, 8 journals in genetics and biotechnology, 22 journals in agronomy and plant breeding). The quantity of 286 scientific papers (from 40 journals) were randomly selected and evaluated by 2-4 academic members using 10 structural and 5 qualitative indices. Each paper were received a separate score from each reviewer. Applying standard statistical methods on data ranked 2 journals (5%) as having high quality, 11 journals (27.5%) as good, 16 journals (40%) as intermediate, 10 journals (25%) as low quality and 1 journal (2.5%) as very low-quality journal. According to 5 qualitative indices, 3 journals were selected for applied utility index, 7 for publication necessity, 6 for update index, 8 for innovation and six for scientific value index. Finally, 3 journals namely Modern Genetics (in Farsi), Agronomy of Seed and Seedling (in Farsi), and Plant Physiology and Breeding were selected as high-quality scientific journals. Twenty-two journals were not considered as high quality in any of the evaluated indices.

Key words: Qualitative index, Scientific journals, Structural-formal evaluation.

1. Corresponding author, Email: alihey@ut.ac.ir

2. Professors of Tehran University, Professor of Isfahan University of Technology, Professor of Ferdowsi University of Mashhad, Professor of Tehran University, Professor of Tabriz University and Professor of Tehran University, respectively. Members of Crop Production and Plant Breeding Branch of I.R. Academy of Sciences.